De Levende Natuur 6 (1):14-17 (1901)

had zich, zoodra hij mij bespeurde, uit het nest onder water begeven. Bij elke verdere visite herhaalde zich hetzelfde geluid en dezelfde beweging, en telkens heb ik iets uit het nest in het water zien vallen, doch nimmer heb ik daarbij den vogelvorm kunnen onderscheiden. Alleen toen ik eens van de landzijde zachtjes genaderd ben, heb ik het diertje boven zien komen in het midden van den plas, waar het ook onmiddellijk weer weg dook, om zich niet meer te laten zien. Op den 30en April hadden de eieren alle dezelfde vieze kleur bekomen en op den 2den Mei ontwaarde ik tot mijn schrik, dat het geheele nest was verdwenen. Toch hoorde ik het geluid van de onderdompeling, doch op eene andere plaats. Na een weinig zoeken vond ik gelukkig het vermiste; door den sterken wind was het ongeveer 3 Meter Oostwaarts verplaatst, waar het nu tusschen dikkere rietstengels tamelijk vast zat. Den 14den Mei waren de eieren uitgebroed en vond ik 6 jongen in het natte nest. De teere teentjes waren reeds van tamelijk breede vliezen voorzien; de gele spitse bekjes vertoonden twee donkere dwarsbandjes.

Door ongesteldheid verhinderd, heb ik daarna in vijf dagen het plasje niet kunnen bezoeken, doch toen ik op den 20en Mei weerkwam, zwommen de gelukkige ouders met hunne zes kindertjes vergenoegd rond. Nauwelijks vertoonde ik mij geheel op den dijk, of de geheele familie was ondergedoken, doch de kleintjes heb ik nog af en toe te voorschijn zien komen. Pas had ik mij weder achter den dijk begeven, of een der ouden kwam uit het riet te voorschijn, liet een geluid hooren, dat zoo ongeveer het midden houdt tusschen piepen en knorren, en weldra waren de 6 kindertjes voor den dag gekomen. Het andere oude voorwerp kwam pas een kwartier later te voorschijn.

Dikwijls nog daarna heb ik gekeken, of de familie aanwezig was en slechts eenmaal heb ik ze gemist; ik vond ze toen evenwel in een sloot, die op het plasje uitloopt. Nog is het achttal aanwezig, de kinderen zijn al even groot als de ouders, maar aan de vale kleur zijn ze heel gemakkelijk te onderscheiden.

Ik ben zeer nieuwsgierig of ik nu in het volgend jaar meerdere nesten in dit plasje van deze vogelsoort zal vinden. Gaarne doe ik er alsdan opgaaf van.

J. Daalder Dz.

Oosterend op Texel.

Een tochtje in de omstreken van Rotterdam.

Wel Mijnheer, hebt U nog al wat gevonden? Nu Mijnheer, niets nieuws, doch 't was mij in hoofdzaak te doen, om wat slechte exemplaren te vernieuwen of te completeeren.

De vraag werd gedaan en het antwoord gegeven op het pad, dat rondom de Hillegersbergsche plas loopt, ongeveer op een half uur afstand van Rotterdam. En wel door schrijver dezes, die op een mooie voorjaarsmorgen in April daarheen was gewandeld om te zien of er niets te vinden was, dat hem voor zijn kevercollectie passen zou. Het antwoord werd gegeven door een mijnheer, gewapend met een plantenbus en die druk bezig was aan de waterkant, nu een plant uit te steken, dan weder een bloem te plukken, welke in voormelde plantenbus verdwenen.

Na eenig informeeren over en weer, naar de wederzijdsche vangsten en verzamelingen, kon ik de vraag niet weerhouden, met wien ik de eer had te spreken. „Ik ben Reclaire" was het antwoord. „O, dan is mij uw naam bekend uit *De Levende Natuur*". „En ik ben Van Roon". „Ah, dan heb ik uw naam wel in *De Levende Natuur* gezien". Zoo bracht de levende natuur ons tot elkander en was *De Levende Natuur* de oorzaak, dat we eigenlijk al lang oude kennissen waren. 't Spreekt van zelf, dat we met elkaar opwandelden en dat te midden der vele schoonheden, die de natuur ons daar te genieten gaf, onze gesprekken slechts die natuur ten onderwerp hadden. En 't zal zeker wel evenmin verwondering wekken, dat we in de stad teruggekomen, geen afscheid van elkaar namen, voordat we elkaar hadden uitgenoodigd de wederzijdsche collectie te komen zien, maar vooral, er zoo spoedig mogelijk samen eens op uit te gaan. En we zijn er op uit geweest herhaaldelijk en op verschillende plaatsen, en we hebben veel genoten en veel geleerd want wat de een niet wist of kende, dat kende of wist dikwijls de ander en anders zochten we het samen op.

Het zij ons vergund, u van een onzer vruchtbaarste tochtjes een beschrijving te geven. De illustraties zijn van Reclaire, terwijl ook alles wat de botanie betreft van hem is.

't Was Zondagochtend half tien, dat ik hem ging afhalen, en geheel uitgerust voor onze reis gingen we op weg, de Maasbrug over en rechtuit de Rottestraat in, een rechte straat van ongeveer 20 minuten

De Levende Natuur 6 (1):14-17 (1901)

lang, met aan den eenen kant huizen en aan den anderen kant een langen cementen muur, die het Handelsterrein en de spoorwegen afsluit van de straat.

Al dadelijk was onze aandacht op dien muur gevestigd, daar het ons bekend was, hoevele kevers gaarne tegen zulke muren opklimmen of er zich in hun vlucht op nederzetten. Wij vonden er vele Amara-soorten, Acupalpus meridianus, Bembidium aeneum, vele kortschilden, tot eindelijk Reclaire uitriep: Zie eens, wat is dat? en tegelijk een tamelijk groote kever in zijn fleschje liet glijden. 't Was Spondylis buprestoïdes, een boktor welke in de omstreken van Rotterdam zeker zeer zeldzaam mag genoemd worden. Om van de Rottestraat te komen op den weg naar IJselmonde, dien wij uitwilden, staken we een kort eindje spoorweg schuin over en spoedig bleek dat dit eindje weg een der merkwaardigste stukjes was van de groote route, die we nog volgen zouden. Het was namelijk opgehoogd terrein, en wel blijkbaar opgehoogd met heideachtige zandgrond. Daar het merkwaardige van dit gedeelte zich hoofdzakelijk openbaarde op botanisch gebied laat ik hier het woord aan Reclaire.

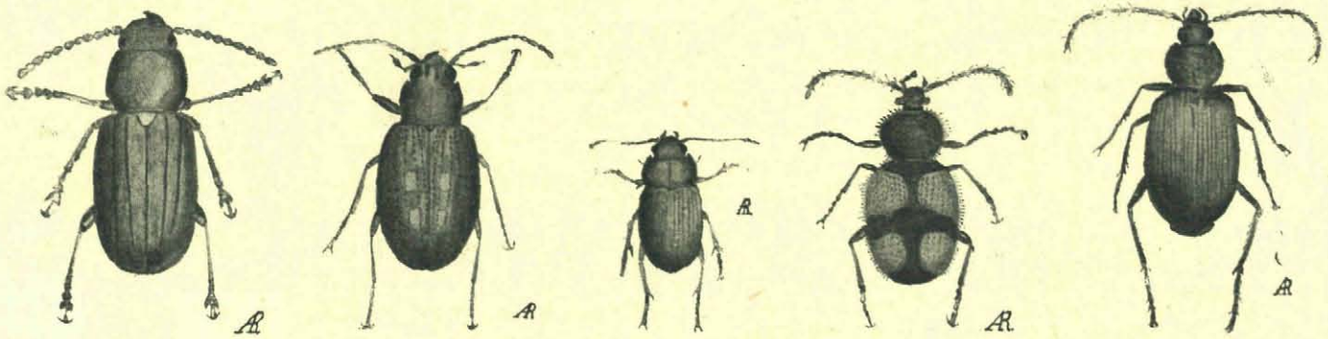
We waren op een stuk spoorweg aangeland, dat gebruikt wordt voor de goederendienst op Feijenoord.

Er bloeide al aardig wat op den spoorbaan zelf: tegen de rails aan stond de eigenaardige Euphorbia Cyparissias, met haar geelgroene bloemen en doffe blaren. Ze stonden er in groote massa, vaak vlak tegen de rails aangedrukt, een teeken, dat de baan niet al te druk gebruikt wordt. Tegen de dijkhelling, aan de zonzijde bloeiden: Arenaria, Glechoma, Cerastium, Stellaria in bonte menigte door elkaar, soms afgewisseld door een hooge Anthriscusstengel. Reeds van verre zagen we de gele bloemen van de brem. Daartusschen stond een kleinere bremsoort (Genista pilosa). Voorts de wilde Reseda (Reseda lutea), die op alle spoordijken vertegenwoordigd schijnt te zijn. Reuk bezit de wilde soort niet. Ze is anders mooi met haar lichtgele, zoo sprekend op de gekweekte gelijkende bloemen.

We zagen ook den „reiziger onder den grond," de zandzegge (Carex arenaria). Ze stonden zoo netjes in evenwijdige lijnen, dat men zou denken een bebouwd veld voor zich te hebben. Ook andere Carexsoorten bloeiden, zooals Carex hirta en acuta, maar die vielen niet zoo in 't oog, daar ze deels aan slootkanten, deels weggescholen tusschen het gras stonden, slechts hun bloeiende gele mannelijke aren toonend. Het kleine hoefblad stond rijk in vrucht. Overal zagen we de knikkende vruchthoofdjes, sommige hun voorraad aan de wind toevertrouwend, die ze wel op een voor ontkieming gunstig terrein zou brengen.

De vruchtjes zijn sierlijk, met de glanzend witte pluisjes. Dat het verspreidingsmiddel goed is, bleek ons uit het algemeen voorkomen der plant.

Nog een plant met een eigenaardig verspreidingsmiddel bloeide, de Reigersbek (Erodium). De 5 bijeen zittende vruchtjes worden bij rijpheid losgelaten en komen natuurlijk op den grond tusschen stengels en steenen terecht. Het vruchtje loopt naar voren scherp toe, is met naar achter gerichte stekels bezet en van een snavel voorzien. Deze snavel nu is uiterst hygroscopisch, is bij droogte der lucht opgerold, zoodat hij betrekkelijk kort is, en ontrolt zich geheel bij vochtigheid der dampkring. Ons vruchtje nu ligt op den bodem. Door den dauw ontrolt zich de snavel, maar wordt tegengehouden door een grasstengel, steentjes, of iets dergelijks waar het tegen stuit. Dat weg te duwen gaat niet, dus blijft maar één weg over, het vruchtje zelf weg te duwen en daar dit gewoonlijk met de punt benedenwaarts ligt, den grond in. Dit herhaalt zich eenige malen, waardoor het vruchtje diep den grond in zit. Bij het oprollen kan het er niet uitgetrokken worden. Dit verhinderen de achterwaarts gerichte stekeltjes.

Spondylus buprestoïdes. 12-22 m.M. | Bembidium argenteolum var. azureum. 6,5-7 m.M. | Amara fulva. 7,5-9,5 mM. | Panagaeus crux major 6 mM. 7,5-8 " | Demetrias atricapillus. 4,5-5 mM.

Mossen zagen we niet veel: Ceratodon purpureum, stond te midden van Bryum argenteum, crudum en nutans. In natte, verborgen hoekjes, tierde het Boompjesmos (Climacium), terwijl overal het Brachythecium rutabulum te vinden was.

De Levende Natuur 6 (1):14-17 (1901)

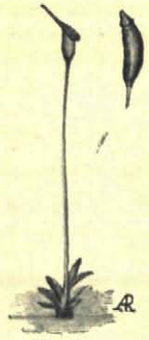
Het terrein levert overigens merkwaardige dingen op, ten minste voor Rotterdam. Er staat Calluna, Bromus tectorum, Diplotaxis e. a. Ook zeldzame, zooals Sisymbrium en Camelina-soorten.

We keken nog naar kevers, maar konden er geen vinden. Daar had ik ook een ander terrein voor bestemd. Ik had van Roon beloofd aardige soorten te vinden en was eigenlijk wel wat bevreesd, dat we ze niet zouden aantreffen, want men ziet 't vaak: als men er met iemand „op uit gaat" vindt men niet, wat men wil laten kijken.

We bevonden ons nu op den weg die van Hillesluis naar IJselmonde voert. Rechts het Varkenoordsche polderland; omgeven door een dijk (waarop wij ons bevonden) links een groot zandterrein dat naar den Maasoever voerde. Ook dit terrein leek ons voor ons doel bijzonder geschikt en de lezer moge beoordeelen of we 't mis hadden. De bodem was hoofdzakelijk gevormd uit zand en dun begroeid met verschillende grassoorten en cyperaceëen (cypergrassen). Hier en daar was de zandvlakte onderbroken door wilgenboschjes. Nog nauwelijks waren we op het terrein of we ontdekken het aas van een dooden hond. Deze werd natuurlijk omgekeerd,

Carex arenaria.

Ceratodon purpureum.

waardoor honderden aaskevers uit hun donker verblijf worden opgeschrikt. We vingen er Emus maxillosus, Stenus-, Philonthus-soorten, Hister-soorten, Silphiden e. a. We verzamelden zooveel als we voor onze collectiën noodig hadden en begaven ons al zoekend en onderzoekend verder. Onder een steen vonden we Bembidiun argenteolum, zeker één der mooiste loopkevers die in ons land voorkomen, en weldra bleek, dat deze soort daar algemeen voorkwam. Ook Amara Fulva de G., een geelbruine Amara soort, die men op het eerste gezicht voor een wit uitgekleurde Harpalus zou aanzien, bleek daar algemeen te zijn. Wij vonden ook vele andere Bembidium-, Amara- en Platynus-soorten, welke ons door hun verbazende vlugheid, soms in groote moeilijkheid brachten, daar zij met de vingers bijna niet te grijpen waren. Plotseling gat Reclaire een luiden schreeuw waarop ik mij natuurlijk haastte, naar de oorzaak daarvan te gaan informeeren. Deze zat reeds in zijn fleschje. 't Was de prachtig hemelsblauwe variëteit azureum van Bemb. argent. welke variëteit is de verschillende opgaven altijd van het woord „zeer zeldzaam" vergezeld is.

't Bleef helaas tot nog toe bij dat ééne exemplaar. Doch we hopen er meer te vinden.

Ook vonden we onder de steenen een zeldzame en tegelijk een mooie Staphylinide, Deleaster dichrous

Deleaster dichrous.
5.75 – 6,5 m.M.

in vele exemplaren. Dit zeldzame diertje, welks portret hierbij gaat, is zwart, met fraaie bruinroode dekschilden. Al vangende en zoekende waren we het zandterrein overgestoken en kwamen aan den Maaskant. Daar vonden we onder steenen Platynus ruficornis en assimilis in groot aantal, beide zeer vlugge loopkeversoorten, die ons door hun snelheid dikwijls verschalkten. Op het slib vonden we nog Dyschirius obscurus, wat bij Rott. zeker ook een goede soort kan genoemd worden. Ook zat op een grasstengel heel rustig Demetrias atricapillus zich te koesteren. Overbodig te zeggen, dat ook die ingepalmd werd.

Ook de planten collecties werden aanmerkelijk verrijkt, wat men begrijpen zal, als men verneemt wat er groeit.

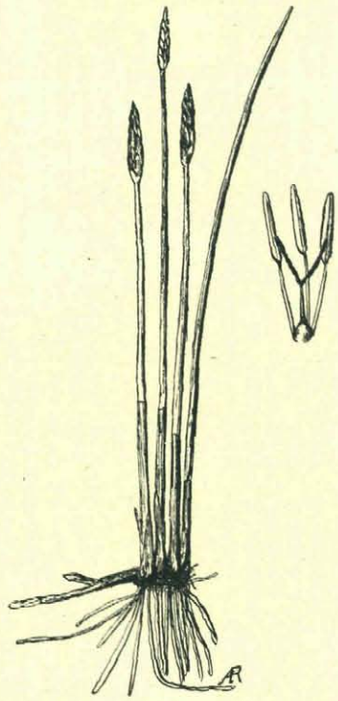
Vooraan is de bodem van het terrein zeer hard, gescheurd en dicht begroeid. De planten, die er staan zijn echter bijzonder forsch. Ranunculus repens, Potentilla anserina en reptans ontwikkelen er zich prachtig. Vooral Potentilla anserina valt sterk in 't oog door zijn roode uitloopers, die vaak meterlang worden. Dichte boschjes kamillen verheffen zich tot een, voor kamillen ten minste, aanzienlijke hoogte. Lolium perenne is sterk ontwikkeld. en de variëteit cristatum is druk aanwezig. Onnoodig te zeggen, dat deze als merkwaardigheid ingepalmd werd.

Naar den Maaskant wordt de grond vochtiger en vanzelf meer begroeid. Tusschen de manshooge wilgenboschjes is de grond met een mostapijt dicht bedekt. Funaria hygrometrica, Bryum argenteum, nutans en crudum, Leskea geven door hun roode, gele en bruine vruchtjes lichtgroene, donkergroene en zilveren blaadjes een aardige afwisseling, ze werden natuurlijk uitgestoken en verdwenen in enveloppen in de jaszakken.

De Levende Natuur 6 (1):14-17 (1901)

Allerlei grassen, cypergrassen en biezen tieren hier welig. Phalaris en Phragmites steken boven alle uit, tusschen zich plaats latend voor Heleocharis en Carexsoorten. Op sommige plaatsen groeit de eigenaardige Scirpus sylvaticus, Pulicaria dysenterica, Rhinanthus major, Epilobium en Lythrum geven wat kleur tusschen al dat groen.

Iets eigenaardigs is het volgende: vele exemplaren van Carex disticha en bezitten bladeren met *fraai gele dwarsbanden.* Opmerkelijk is het, dat deze banden zich bijna alleen bij de Cyperaceëen vertoonen en hiervan weer uitsluitend bij vermelde Carex-soorten. Bij de andere Carex-soorten zooals flacca, acuta, riparia e. a. is het niet het geval.

Heleocharis palustris.

Nadat we de Maasoever een eind gevolgd hadden, stonden we plotseling voor een onafzienbaar groen tapijt van Caltha palustris. De grond was hier vet en drassig, zoodat we voorzichtig moesten te werk gaan. Op de Calthabladen vele exemplaren Prasocuris Phellandrii, een mooie Chrysomelide, donkergroen met gele lange strepen, en die de Caltha's zoo graag scheen te lusten, dat vele planten kaal gevreten waren. Tusschen de planten vele Bembidium-soorten. Onder een steen vonden we Chlaenius Schranki, een fraaie blauw-groen iriseerende loopkever. Dat we hier in het echte kikkerland waren bewees het groote aantal dezer dieren, die voortdurend voor onze voeten opsprongen. Ook trof ons het groote aantal landwantsjes, dat we daar vonden, slanke zwarte diertjes met zeer lange, dunne pooten, en die met evenveel gemak over het wateroppervlak kuieren als over den slijkerigen bodem. Achter dit moeras, zooals we het doopten, een rij knotwilgen, aan wier voet we Carabus granulatus, en op welks toppen we vele fraaie bladmossen vonden.

Toen gingen we een eind den dijk langs. Op de brandnetels zaten de verschillende Phyllobius-soorten, fraaie goudgroen glanzende snuitkevers, waarvan de geschubde dekschilden ons ook moesten dienen voor microscopische praeparaten. Ook zagen we op brandnetels Panagaeus Crux-major, een prachtig zwart met vuurrood gevlekte loopkever, die tegelijk hier zeer zeldzaam voorkomt. De sinjeur liet zich echter bij onze nadering heel eenvoudig vallen en was niet meer terug te vinden. Wij hopen deze soort echter nog te vangen. In de vele plakkaten half gedroogde koemest vonden we vele Aphodius en Cercyon-soorten, mestkevers, die hun naam niet ten onrechte dragen. Ook vele kortschilden als Philonthus splendens. Op het gras vonden we de donker en de lichtblauwe Meiworm, Meloe proscarabaeus en Violaceus, die in onze met benzinedamp verzadigde fleschjes spoedig in een hevig bloedbad den dood vonden. Ook werden verschillende Coccinellensoorten buitgemaakt.

Zoodoende was het tijd terug te keeren. We stapten stevig langs de met Ononis, Agrimonia, Daucus, Scrophularia, Brandnetels enz. dichtbewassen dijk. De voornaamste oorzaak van onze haast was de dreigende lucht, die achter ons op kwam zetten. Juist toen we op de Maasbrug waren, begon het te druppelen, hetgeen spoedig in een waren tropischen regen overging, die iedereen doorweekte, behalve eenige uitverkorenen zooals wij, die nog een plaatsje hadden kunnen vinden in de volle paardentram.

G. VAN ROON en A. RECLAIRE.

Een mooie en zeldzame Grassoort.

Langzamerhand ben ik veel belang gaan stellen in het Berg-Beemdgras (Poa sudetica), dat op enkele plaatsen van ons land voorkomt. De heer Kok Ankersmit heeft het voor 't eerst gevonden in een eikenbosch bij Gorsel; zelfs heb ik het geluk gehad, het aan te treffen op het landgoed Roobrug bij Diepenveen en ook in groot aantal in het Koninklijk Park van het Loo, een van de schoonste plekken van ons land en een waar lustoord voor de liefhebbers van vogels, insecten, boomen en bloemen, mossen en paddestoelen.

Op Roobrugge stond het gras onder eeuwenoude beuken in een hoekje, waar nooit gewied of gemest of geplant is, dus zooals we dat noemen „echt wild". Op 't Loo vond ik het ook eerst op dergelijke plekken, hier en daar alleen staand. Maar bij een nauwkeurig onderzoek vonden we een gedeelte, waar onder eeuwenoude beuken en kastanjes een vlakte van een paar honderd vierkante meter groot er geheel mee bedekt was.

Die ontdekking vervulde ons met eenige bezorgdheid; ik had den heer Kok Ankersmit als eerste